

ÝSTÝHDAMIN 2010 YILI GÖRÜNÜMÜ: EMEK PÝYASASI YENÝDEN BÝÇÝMLENÝYOR

Hazırlayan Ali E. BÖLGÖN

Ösüzler

ordusunun 5 milyona ulaşması (kuşkusuz bu sürece çalışmaya süresinin artması, ücretlerin reel düşmesi, çalışmaya yoğunluğunun artması etkili) emekçilerin kendi taleplerini kriz koşullarında kabul ettiremediğini ortaya koydu. Bu noktada emekçilerin en örgütlü kesimini oluşturan sendikaların 16 milyona ulaşan toplam emekçi kitlesine önderlik yapamadığını da belirtmek gerekir. Kriz sürecinde sermaye AKP eliyle kendi programını hayata geçirdi ve emekçi kitlelere kabul ettirmedi. 2010 yılında esnek istihdamın yaygınlaşması, kıdem tazminatının kaldırılmasına yönelik yasal düzenlemelerin gündeme getirilmesi tesadüf değildir.

Önümüzdeki dönemde yaklaşık 3 milyon 200 bini kentlerde bulunan toplam 5 milyonun işsiz stoku azaltılmadan veya etkin sosyal yardımlarla emek piyasasından çekilmesi sağlanmadan emekçi hareketinin kendi taleplerini uygulamaya koyma imkânı son derece zayıf olacaktır.

1- İşsiz sayısında ilk kez 5 milyonun altına düşmüştür.

2010 yılının işsizlik ve istihdam verilerinin açıklanması, 2008-2009 kriz dönemine ilişkin daha kapsamlı bir analiz yapılmasına imkân veriyor. Buna göre kriz dönemi işsizler ordusuna 860 bin yeni işsiz eklenmiş bulunuyor.

2001 ekonomik çöküşünden sonra Türkiye 2008 sonunda, küresel ekonomideki resesyonun etkisiyle yeniden ekonomik krize girmiş, ekonomideki gerileme 2009 yılının boyunca sürmüştü. 2010 başından itibaren ekonomi yeniden toparlanmaya başladı ve ekonomi krizden çıktı. Sanayi üretimindeki artış, yatırımlardaki genişleme, yeni kurulan şirket sayısındaki yükseliş ve katma değerdeki büyüme 2008-2009 krizinden çıktı oldu. Şirketlerin ve bankaların satış hasılatları da krizden önceki dönemin üzerinde seyrediyor. 12 aylık bilanço karları henüz açıklanmadıysa da 6 aylık ve 9 aylık bilançolar kar hacminde belirgin artış oldu. Fakat her kriz döneminden sonra olduğu gibi, istihdam ekonomideki bu genişlemeyi takip etmedi. Kriz dönemi işsizler ordusuna 860 bin yeni emekçi ilave etti. Böylece 2008-2009 kriz dönemi öncesinde 4 milyon 385 bin olan gerçek işsiz sayısı 5 milyon 125 bine yükseldi. İşsizlik oranı da kriz öncesinde ortalama yüzde 17,3 iken 2008-2009 da yüzde 19'a yükseldi ve kriz sonrası 2010 da yüzde 18,5 seviyesine indi.

Kriz dönemlerine göre gerçek işsiz sayısı

Gerçek

işsiz sayısı
(bin kişi)

krizi öncesi

1.980

94

kriz y111

2.185

94

krizi sonras1

2.100

99-2001

kriz y11lar1

3.120

2001

krizi sonras1

4.265

2008-2009

kriz y11lar1

5.193

2010

5.125

Hiç ku_kusuz, bu sonuçlar, kapitalist sermaye birikiminin evrensel yasalar1n1n, ciddi bir engelle (kar_1t e ilimler; i_çi hareketinin ve sendikal hareketin kitlesel mücadelesinin olu_turdu u direnç) kar_1la_madan i_lemekte oldu unu ortaya koyuyor. Emek piyasas1ndaki bu muazzam i_siz stoku, i_çi mücadelesinin her düzeyde (fabrika, sektör, sendika) cereyan edecek yükseli_i önünde en önemli engeli olu_turmakta. Greve ç1kan veya ba_ka mücadele biçimleri geli_tiren i_çilerin ba_ar1s1n1n önündeki en önemli engel i_te bu muazzam yedek-i_gücü ordusu.

Emek sürecinin en önemli 4 unsurunu olu_turan a 1r tempolu, uzun süreli, dü_ük ücretli ve sigorta güvencesinden yoksun çal1_ma ko_ullar1n1 kabul etmeyen beyaz yakal1 veya mavi yakal1 çal1_an1n bu 5 milyona ula_an yedek i_gücü stoku içinde çok say1da alternatifi var. 0_ten ç1kart1lan i_çinin yerine yenisi, çok k1sa sürede ve daha kötü ko_ullarda ikame ediliyor.

2-Di er e ilimler

Kriz sonras1nda emek piyasas1 (ve emek sürecinde) belirgin hale gelen üç e ilim var. Bu e ilimlerin kriz sonras1nda da i_leyece ini ve emek piyasas1n1n yeniden-biçimlenmesinde etkili olacaklar1n1 öngörüyoruz. Bu üç e ilim _öyle:

2.1- Emek piyasas1na dahil olanlar1n say1s1 belirgin biçimde art1yor

Krizden önceki dönemlerde çal1_abilir ya_ ve fizik ko_ullara sahip oldu u halde kriz döneminden önce i_gücünü arz etmeyen veya arz etme ihtiyac1 duymayan emekçilerden 1 milyon 320 bini kriz döneminde ilk kez emek piyasas1na dahil oldu. Böylece 0_gücüne Kat1lma Oran1 kriz öncesinde yüzde 46,4 iken kriz sonras1nda 48,9 a yükseldi.

2.2- Kadın i_gücü mutlak ve nispi olarak artıyor

Kadın i_gücünün kriz döneminde i_ bulmak için emek piyasasına daha fazla dahil oldu u görülüyor. Kriz döneminde emek piyasasına ilk kez dahil olan 1 milyon 320 bin ki_inin yakla_ık 1 milyon 120 bini kadınlardan geriye kalan yakla_ık 200 bini erkeklerden olu_tu. Bunun sonucunda kadınların i_gücüne katılma oranı kriz öncesinde yüzde 23,5 iken yüzde 26,7 ye yükseldi.

Bu maddi olgular emek kapitalist sermaye birikimi yasasının yerle_ik toplumsal de erleri alt üst ederek, daha vasıfsız, daha deneyimsiz, daha ezilen kesimleri i_gücü piyasasına dahil etti i gerçe ini do ruluyor. AKP kadınların evin içine, ev kadınına mahkum etti gibi iddiaların safsata oldu unu kanıtlıyor. Ne AKP nin ne de

di er burjuva partilerinin kapitalizmin evrensel yasalarından, daha güçlü yasalar olu_turması e_yanın tabiatına aykırı bir durum olacaktır.

2.3-Vasıflı i_gücünün emek piyasasında nispi olarak büyümesi

Fakülte ve yüksek okul mezunu olan i_gücünün gerek istihdam gerekse i_sizler içindeki payı nispi olarak artıyor. O_gücünün tahsil seviyesini vasıf düzeyinin kriteri olarak dikkate alırsak, bu veriyi vasıflı i_gücünün payının artması olarak dikkate alabiliriz. Kriz öncesi dönemde i_gücü içindeki payı yüzde 12,5 olan yüksek okul mezunları kriz sonrasında toplam i_gücünün yüzde 16'sını olu_turdu. Bu kesim dı_ındaki kalan e itim seviyesine sahip i_gücünün payı ise kriz öncesine göre azaldı. Bu e ilim tahsili i_gücünün tahsili dü_ük i_gücünün yerini aldı (ikame etti i) sürece daha kolay i_ bulabilece ini, vasıflı i_gücünün vasıfsız i_lerde istihdam edilebilece ine i_aret ediyor.